(Nro. 284.)

GAZETA LWOWSKA.

W Poniedziałek Nro. 141. 13. Grudnia 1819.

Wiadomości kraiowe.

Ze Lwowa. — C. K. Rząd kraiowy podał do umieszczenia:

Oświęcimska gmina mieyska w Cyrkule Wadowickim okazała świetny dowód swoiey gorliwości o dobro młodzieży, przez zapewnienie tamecznemu nauczycielowi mieyscowemu corocznie 100 ZR. W. W. iako dodatku do iego pensyi.

Dla uposażenia szkoły w Skałacie, Cyrkułu Tarnopolskiego, oświadczono następuiące co rok dawać składki: od Państwa 70 ZR. w monecie konwencyyney i 4 n. Austr. sążnie drew, od gminy mieyskiey 80 ZR., w monecie konwencyyney, od Łacinskiego Plebana 25 ZR. w W. W. i 3 ZR. w monecie konwencyyney na książki szkolne, a od dominikalnego Urzędnika Fox a 5 ZR. w W. W.

Rząd kraiowy czuie się obowiązanym, te powszechnie użyteczne czyny, podadź do publiczney wiadomości.

Z Wiednia dnia 1. Grudnia. — W Niedzielę d. 28. Listopada, odprawili zgromadzone tu gabinety Niemieckie, drugą Obradę w gmachu C. K. nadworney Kancellaryi Stanu. Trzecia obrada iak słychać zapowiedziana iest na dzień iutrzeyszy.

Przeznaczony do tych obrad Niderlandzki, W. Xiążęcy Luxemburski Wotant P. Falk, Minister Stanu, przybył tu dnia wczorayszego.

N. Pan raczył nayw yższą uchwałą swoią z d. 9. Listopada, uwolnione miersce Scholastyka przy Łacińskiey Kapitule Metropolitalney, porneczyć nayłaskawiey Dyrektorowi szkół głównych w Wieliczce, Andrzeiowi Kramerowi.

Wiadomości zagraniczne.

Brazyliia i Portugaliia.

Według wiadomości z Pary (w Brazylii) z d. 27. Sierpnia, wymarło tamże niedawno 4000 ludzi na ospę (prawie czwarta część ludności tego miasta). Chorobę tę zanieśli Murzyni, którzy przypłynęli byli z Angoli.

W Rio-Janeiro wystawiono dwa kościoły Protestanckie, Niemiecki i Angielski, w których iuż odprawnie się nabożenstwo. W Lisbonie stawiać maią także kościoł Angielski. Dotychczas odprawiali służbę Bożą w kaplicy Posła Angielskiego. W Lisbonie liczą 114 rodzin Angielskich.

Hiszpaniia.

Podług listu z Kadyxu z d. 23. Październiks, połączona wyprawa stoiąca w zatoce tameczney składa się teraz z 4 okrętów liniiowych, 7 fregat, 12 brygów i korwet i 200 okrętów przewozowych rożnych Narodów. Okręty przewozowe są w ogóle o 300 ładunkach; wszystkie połączone stoią pod dozorem fregaty Hiszpańskiey na milę od portu. Żaden inny okręt zbliżyć się do nich nie może, a przecież słychać, że pomimo tey ostrożności, wkradła się żółta gorączka do tey flotty.

Naynowsze wiadomości z Kadyxu z d. 1. Listopada są bardzo pocieszaiące. Żółta gorączka zmnieyszała się ciągle po wielkich deszczach, które tam przed 8 dniami spadły. Ptactwo, które przyrodzonym instynktem lub też z powodu mocnego węchu, opuściło było okolicę zarażoną, teraz znowu powraca; uważaią to wszyscy iako pomyślną zapowiednię, prędkiego ostania tey zarazy.

Słychać, że Królowi podany ma bydź wkrótce obszerny rapport o losie wszystkich wygnańców; spodziewaią się, że wielu z wygnańców, osadzonych nawet w twierdzach Afrykańskich (*presidios*) otrzyma pozwolenie do powrótu. Bandy rozboyników w Estramadurze, rozproszone zostały zupełnie. Melobior uciec miał do Portugalii w sukni zakonney, zkąd popłynąć chce do Ameryki. W Walencyi i w Katalonii równie iak i w całey Hiszpanii północney, pannie doskonała spokoyność.

Poseł Amerykański żądał formalnie, od Rządu Hiszpanskiego wypuszczenia na wolność Obywateli Amerykańskich, których w

)(

Hiszpanii trzymaią w uwięzieniu. Są to ludzie, którzy płynąc pod banderą powstańców Ameryki południowey, lub rozbici na morzu przy brzegach Hiszpańskich, dostali się w moc Rządu.

Ameryka Hiszpańska.

Gazeta dworska Madrycka z dnia 9. Listopada zawiera wiadomość (iak iuż doniesiono) o bezowocney wyprawie powstańców przeciwko Kumanie. Daley mieści doniesienie Vice-Króla Nowey-Granady, o stoczoney bitwie przez woysko Królewskie przeciwko powstańcom będącym pod rozkazami Boliwara, Santandra, Pereza i t. d. zaszłey dnia 10. Lipca pod Molinos de Topago, w którey powstańcy zupełną klęskę ponieśli. Doniesienie to Vice-Króla iest z dnia 25. Lipca pisane w Santa-Fe de Bogota, wiazd zatem Boliwara do tego miasta, umieszczony w gazetach Angielskich i Amerykańskich zdaie się bydź zawcześnie ogłoszony.

Zjednoczone Stany Ameryki północney.

Od dnia 19. Sierpnia do dnia 3. Września przybyło do Zjednoczonych Stanów 3378 wychodców od tego zaś czasu do 2000. Roczny przybytek ze wszystkich Kraiów rachnią do 40,000 ludzi.

Dnia 27. Sierpnia zabrał okręt Ann 100 wychodców na powrót do Liverpoolu, którzy w Zjednoczonych Stanach nie mogli żadnego znaleść zatrudnienia, dokąd także udał się osławiony Cobbett z rodziną na okręcie Hektor.

Indyie Wschodnie.

Listy z Indyi wschodnich donoszą, że w części tego półwyspu w stronie północno-zachodniey ku Bombay w dniach 16. i 20. Czerwca było mocne trzęsienie ziemi, które wielkie zrządziło spustoszenie i wiele miast i wsi zniszczyło. Stolica tey części wyspy Booi zburzoną została wraz z portem, tamże będącym i 2000 mieszkańców utraciło życie; inne zaś miasta mniey lub więcey uszkodzonemi zostały. Woysko Angielskie obozuiące niedaleko Stolicy Booi, nie poniosło istotney straty.

Wielka Brytania.

Dnia 14. wieczorem złożono radę gabinetową w biurze Ministra spraw wewnętrznych, którey obecnemi byli Jenerał Attorney i Jenerał Sollicitor. Dzienniki niektóre twierdzą, że ma bydź bezzwłocznie wytoczona sprawa kryminalna tycząca się Franciszka Burdett.

Lord Sidmuth w okólniku wydanym do Lordów Poruczników zwraca tychże uwagę, że w różnych okolicach, a mianowicie w obwodach nadmorskich znaydnie się wiele dział będących prywatną własnością, a których część iuż dawniey na pokładach okrętów kupieckich użytą była. Minister wzywa Lordów Poruczników, do zasiągnienia w tey mierze potrzebnych wiadomości i do użycia potrzebnych środków, aby te działa za porozumieniem się z onych właścicielami albo na mieysce bezpiecznieysze przeniesione były, albo zabezpieczone od uszkodzenia.

Oczekuią znowu w Anglii osławionego Cobbetta lecz w szczególnem towarzystwie; przywozi on zwłoki Tomasza Payne wykopane w Ameryce, które przez główne miasta Anglii prowadzone i znowu (lecz niewiadomo na którem mieyscu) pogrzebane bydź maią. Na grobowcu tego Bohatera bezbożności stanąć ma pomnik kolossalny.

Zapas książek księgarza Carlile wynoszący 600 funt. szterl. wartości, zabrany został od Sądu, a sklep, który ón bezwstydnie nazwał świątynią rozumu, zamknięto, sam zaś wskazany iest na trzechletnie więzienie i karę pieniężną 1500 funt. szterl. Po wysiedzianym czasie zapłaci 1000 funt. szterl. i stawi dwóch poręczycieli za sprawowanie się swoie w przyszłem życiu. Przy odczytaniu wyroku, Sędzia oświadczył mu, że nie iest dla tego karanym iż Boga obrażał, lecz że był występnym przeciwko kraiowi, albowiem starał się zniweczać w umysłach wiarę, na którey cała ich nadzieia spoczywała.

Hrabstwo Roskommon w Irlandyi z powodu wszczętych tamże rozruchów ogłoszone iest za będące w stanie woyny.

Francyia.

Monitor z dnia 20. Listopada zawiera następuiące rozporządzenie Królewskie z dnia poprzedzaiącego: „Ludwik z łaski Bożey Król Francyi i Nawarry, wszystkim do których ninieysze doydzie, Nasze pozdrowienie; Rozkazaliśmy i rozkazuiemy, co następuie: Artykuł 1.) Baron Pasquier Minister Stanu, Członek Izby Deputowanych, mianowany iest Ministrem Sekretarzem Stanu w Wydziale spraw zewnętrznych; Margrabia Latour-Maubourg Par Francyi, Poseł Nasz u Dworu Króla Jmci Wielkiey Brytanii, Ministrem Sekretarzem Stanu w Wydziale woiennym. — P. Roy Minister Stanu, Członek Izby Deputowanych, Ministrem Sekretarzem Stanu w Wydziale skarbowym. — 2.) Hrabia Decazes Minister Sekretarz Sta-

nu w Wydziale spraw wewnętrznych, mianowany iest Prezesem Naszey Rady Ministrów. — 3.) Minister Nasz Sekretarz Stanu w Wydziale spraw wewnętrznych, Prezes Naszey Rady Ministrów, i Nasz Zachowawca Pięczęci Minister sprawiedliwości, upoważnieni są do czuwania nad dopełnieniem ninieyszego rozporządzenia. — Dan w pałacu Tuillerskim d. 19. Listopada w r. zbawienia 1819. Panowania Naszego 23go. (podpisano). Ludwik. — Na rozkaz Króla, Minister Sekretarz Stanu w Wydziale spraw wewnętrznych, Prezes Rady Ministrów. (podpisano.) Hrabia Decazes.

Stosownie więc do tego rozporządzenia występnie z Ministerium 3 Ministrów; mianowicie Minister spraw zewnętrznych, Prezes Rady Ministrów Margrabia Dessolles, Minister woyny Marszałek Gouvion St. Cyr i Minister Skarbu Baron Louis, Hrabia Decazes, P. Sorre i Baron Portali. Zostaią na swoim mieyscu Ministrowie spraw wewnętrznych, sprawiedliwości i marynarki, Hrabia Decazes wyniesiony iest orea na Prezesa Rady ministeryialney.

Baron Pasqier był iuż dawniey Ministrem sprawiedliwości, P. Roy krótko bardzo Ministrem skarbu, Margrabia Latour-Maubourg znakomitym Jenerałem kawaleryi w woysku Bonapartego; pod Lipskiem utracił nogę.

Dzienniki nasze zapowiedziały iuż naprzód takową zmianę ministeryialną z tego powodu, że ci trzey Ministrowie oddaleni, niechętnie byliby przystali na odmianę prawa o wyborach, o którey potrzebie Rząd się przekonał. Ministerstwo woyny poruczone zostało Hrabiemu Daru czyli P. Mollieu, chociaż iuż uważano, że do zawiadowania tego Ministerium, potrzeba żołnierza z professyi.

Prussy

Z Berlina d. 27. Listopada. — N. Pan nadzwyczaynemi rządu Pełnomocnikami przy Uniwersytetach: w Berlinie, P. Schulz, taynego Radcę Rejencyi; w Bonu, Dyrektora powiatowego Rehfnes; w Wrocławiu, taynego Radcę Rejencyi Neumana; w Halli, naczelnego Radcę górnictwa P. Witzleben: w Królewcu, Prezesa Rejency P. Baumana; — i przepisał dla nich Instrukcyię, którey treść następuiąca:

My Fryderyk Wilhelm z Bożey łaski etc., stosownie do uchwał Seymu Związku Niemieckiego z d. 20. Września r. b. o Uniwersytetach, stanowiemy:

I. Gdy pierwszym obowiązkiem Pełnomocników Rządu iest przy Uniwersytetach czuwać nad ścisłem dopełnieniem istniejących ustaw i przepisów karności, a zatem: 1) poleca się im to czuwanie a mianowicie baczność, aby uchwały Seymu przeciw taiemnym i nieupoważnionym Związkom w Akademii były przywiedzione do skutku. 2) Dla ułatwienia tego, Rektor i Senat, a nawet i Władze policyyne, winne są donosić im o postępowaniu osób w Uniwersytecie będących, o czem i sami Pełnomocnicy maią prawo dowiadywać się i żądać zdania sobie sprawy. 3.) Obowiązani są zwracać uwagę Władz akademicznych na wypadki, któreby one pominęły, i żądać ich roztrząśnienia. 4) Im iedynie podległym iest Sędzia akademicki i do nich iedynie należy karność i wymierzanie sprawiedliwości, kiedy między nim a Rektorem i Senatem zachodzi różność zdania. Oni także rozstrzygaią, kiedy w rzeczach policyynych, Władza akademicka i policyyna mieyscowa nie są zgodne. 5) Maią prawo znaydować się na wszystkich zgromadzeniach Senatu i Władz akademickich, lub zwoływać ie, gdy tego uznaią potrzebę; mogą też zwołać nadzwyczaynie Senat przez Rektorów. 6) Podpisuią wyroki Sądów akademickich w rzeczach karności, a gdy są przeciwnego zdania, odsyłaią ie do właściwego Ministerstwa. 7) Gdy Władze akademickie ociągaią się z roztrząsaniem zdarzonych przypadków, Pełnomocnicy mogą wezwać Kommissarza z Sądu mieyscowego, który się tem zatrudni. Ministerstwo zaś pociągnie rzeczone Władze do odpowiedzialności za zwłokę. 8) W potrzebie wyznaczyć mogą pod swoiem przewodnictwem Kommissyie examinacyyne, złożone z Władz akademickich i policyi. 9) Wszystkie odwołania się od wyroków, odsyłaią do Ministerstwa z przyłączeniem zdania swego. 10) Czuwaią nad wykonaniem kar. 11) W przypadku znacznych zaburzeń między uczącemi się, przepisać mogą potrzebne środki Władzom akademickim i policyi, które obowiązane są ie dopełnić; znoszą się także z Władzami woyskowemi dla utrzymania porządku. 12) Podczas rozruchów i publicznych gwałtów, wzywaią podobnież Władze akademickie, policyię i woysko. 13) W rzeczach karności, które się tyczą nauczycieli, donoszą o tem Ministerstwu i czekaią od niego instrukcyi.

II. Stosownie do uchwał Seymu, winni są pilnie czuwać nad duchem, w iakim Professorowie nauczaią, a więc: 1) Przekonać się winni o treści i duchu dawaney nauki; 2) udzielać nauczycielowi potrzebne uwagi; 3) przesyłać Ministerstwu półroczne spisy prelekcyy, z załączeniem zdania swego; 4) dawać

zdanie o Professorach; 5) mieć dozor nad Instytutami akademickiemi; 6) znosić się w tey mierze z fakultetami, zwoływać ie w potrzebie przez Dziekanów i tamże zasiadać.

III. Czuwać daley maią nad obyczaynością, dobrym porządkiem i przystoyną powierzchownością uczniów, a w tym celu: 1) uważać maią ciągle, iaki między nimi panuie ton i duch, i starać się mieć wpływ na nich; 2) uczniów, którzyby przez nieprzyzwoity ubior i nieprzyzwoite postępowanie, na naganę zasługiwali, powinni kazać napomnieć przez Rektorów, i zmusić do zmiany w postępkach; 3) co do oddalenia uczniów maiących wpływ szkodliwy na obyczaie i ducha innych, winni o nich donieść Ministerstwu; w nagłym iednak przypadku mogą ich pod swoią odpowiedzialnością, sami oddalić; 4) wszystkie dobrodzieystwa, wsparcia i zaszczyty akademickie, za ich zezwoleniem i podpisem udzielane będą; 5) wszystkie uczniom dawane przez Rektorów i Dziekanów świadectwa podpisuią; 6) utrzymuią listę uczniów i uznwaią, aby oddaleni z innych Akademiy, nie byli przyięci; 7) donoszą co miesiąc Ministerstwu o karności, duchu i obyczaiach Akademii, a w nagłych przypadkach donoszą o nich niezwłocznie.

IV. Gdy dotychczas naczelni w Prowincyiach Prezesi byli Kuratorami Uniwersytetów, a liczne ich zatrudnienia i częste podróże nie dozwalaią im tego, przeto: 1) Pełnomocnicy Rządu zastępować ich będą w Akademiiach, które miały Kuratorów; 2) Kuratorowi Akademii Halskiey, Ministerstwo spraw duchownych etc. przepisze oddzielną Instrukcyią; 3) Toż Ministerstwo będąc Kuratorem Akademii Berlinskiey, zda obowiązki tego Urzędu Pełnomocnikowi rządowemu, w miarę potrzeby; 4) Akademiia Greifswaldska zostaie aż do ukończenia nowego iey urządzenia w obecnych stosunkach względem swego Kanclerza, który wszelako stosować się ma do urządzeń tyczących się Pełnomocników Rządu.

V. Pełnomocnicy Rządowi zostaią w ogólności w tychże stosunkach, co Kuratorowie; powinni więc bydź uważani: 1) iako zastępcy przełożonego nad niemi Ministerstwa; należy im się posłuszeństwo od Władz akademickich i uczniów; Władze te, oraz przełożeni Instytutów zbiorów i apparatów, winni im są zdawać sprawę; 2) podlegaią iedynie Ministerstwu spraw duchownych, oświecenia i rzeczy Lekarskich, któremu przesyłaią doniesienia i od którego odbieraią rozkazy; 3) utrzymywać będą przyzwoitą liczbę Officyalistów i sług, a w potrzebie, wszyscy mnieysi Officyaliści Uniwersytetu, są na ich rozkazy.

Wszystkie policyyne, sądownicze i woyskowe Władze stosować się maią iak nayściśley do ninieyszego urządzenia. — Działo się w Berlinie d. 18. Listopada 1819.

(podpisano) Fryderyk Wilhelm.
Xiążę Hardenberg.

Rossyia.

Na mocy Ukazu N. Pana pod dniem 4go bieżącego miesiąca Ministerstwo policyi przyłączone iest do Ministerstwa spraw wewnętrznych, którego wydział rękodzieł i handlu wewnętrznego wcielony do Ministerstwa skarbu; wydział zaś pocztowy zostaie do dalszego rozporządzenia w zawiadywaniu Ministra wyznań religiynych i oświecenia Xięcia Galicyna. — Ministerstwo spraw wewnętrznych poruczył N. Pan Hrabiemu Koczebejowi.

Dnia 1go bieżącego miesiąca było uroczyste otwarcie Cesarskiego Uniwersytetu Petersburskiego.

Gazeta Lwowska Polska wychodzić będzie w roku przyszłym podług dotychczasowego urządzenia, to iest: każdego tygodnia trzy numera wiadomości politycznych a trzy Rozmaitości Do każdego numeru przyłączony dodatek doniesień urzędowych i prywatnych, kurs monety, ceny targowe, spis przybywaiących do Lwowa i z tąd wyieżdzaiących i t. d.

Cena prenumeraty zostaie ta sama, iak była roku bieżącego, mianowicie półrocznie od 1 Stycznia do ostatniego Czerwca 1820 płaci się Złotych Reńskich Dwadzieścia cztery w Wal. Wied.

PP. Prenumeratorowie upraszaią się aby, tę gazetę przed końcem bieżącego miesiąca zamówić raczyli, w Lwowie, w Expedycyi gazet C. K Zwierzchnego Urzędu pocztowego Lwowskiego, a na Prowincyiach w C. K. mieyscowych stacyiach pocztowych.

Redakcyia F. Krattera. — Drukiem J. Pillera.